

Barbara Gordon

**TANČÍM
TAK RYCHLE,
JAK DOKÁŽU**

portál

**TANČÍM
TAK RYCHLE,
JAK DOKÁŽU**

Gordon, Barbara

Tančím tak rychle, jak dokážu / Barbara Gordon ; [z anglického originálu ... přeložila Jitka Beránková]. - Vyd. 1. - Praha : Portál, 2008. - 296 s.

Název originálu: I'm dancing as fast as I can

ISBN 978-80-7367-411-3 (váz.)

821.111(73)-32 * 929 * 791.632-055.2 * 615.015.6 * 616-08 * (73)

- Gordon, Barbara, 1935-

- filmové scenáristky -- Spojené státy americké -- 20.-21. stol.

- léková závislost

- terapie

- americké příběhy

- autobiografické příběhy

821.111(73)-3 - Americká próza [11]

929 - Biografie [8]

UPOZORNĚNÍ PRO ČTENÁŘE A UŽIVATELE TĚTO KNIHY

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Původní anglické vydání:

I'm Dancing as Fast as I Can

© 1979, Barbara Gordon

České vydání:

Translation © Jitka Beránková, 1985, 2008

© Portál, s. r. o., Praha 2008

ISBN 978-80-7367-411-3 (tištěná verze)

ISBN 978-80-7367-915-6 (pdf)

ISBN 978-80-7367-935-4 (epub)

ISBN 978-80-7367-941-5 (Mobi)

*Svůj příběh jsem vyprávěla s maximální upřímností.
Při vyprávění jsem se samozřejmě snažila uchránit identitu
jednotlivých postav, o nichž se v příběhu mluví, takže jména
a konkrétní detaily byly přizpůsobeny a změněny.*

Barbara Gordon

Mé matce a otci, a Edii

Nejmilejší čas mého života

Natáčela jsem film o umírající ženě. Ve srovnání s tím, co jsem dělala předtím, se zdálo, že tenhle film bude snadný, poněvadž v něm nebyla žádná fakta k ověřování, žádné namáhavé rešerše, žádní padouši, stačilo dávat pokyny kamerám a rozmlouvat s Jean. Měla rakovinu. Jediný zločinec byl čas. Po vyčerpávajícím roce, kdy jsem po krušném pátrání dělala filmy o nacistických válečných zločincích a vyděračských domácích z bídnych čtvrtí, mi připadalo jako hotová lahůdka sledovat starostku jednoho města, Jean Barrisovou, při jejím každodenním zápase o život. Teď jsem byla zavřená ve střížně se Stevem Isaacsem, seděli jsme vedle sebe na vysokých střihačských židlích, prohlíželi na promítacím stole smyčky, poslouchali Jean a dívali se na její tvář. Vůbec nevypadala, že by trpěla. Zazvonil telefon. Kývla jsem na Steva, aby pokračoval v promítání. Našla jsem si už způsob, jak jednat s lidmi, kteří mě při mé práci ve střížně vyrušovali.

„Tak co, Barbaro, umře, nebo neumře?“ Byl to hlas Martina Ryana, zkušného obchodního agenta televizní společnosti CBS.

„Nevím, Marty. Pořád je ve špitále.“ „No, co myslíš? Umře do doby vysílání?“ Vzdychla jsem si, když jsem pozorovala Jean na promítacím stole. Stála ve frontě na laetril na té klinice v Mexiku. „Jsem filmařka, ne doktor-ka,“ řekla jsem po chvíli.

„Tak budeš muset udělat dvě verze,“ prohlásil nevzrušeně, „jednu na 28:13, druhou na 23:13. Jestli umře, zabije nám to reklamy.“

Jestli umře, zabije nám to reklamy, zamumlala jsem pro sebe a zavěsila jsem. Pak jsem se vrátila do svého soukromého světa, který jsem tak milovala: byl to svět mého filmu, mého střihače a můj osobní. Ale Martin ten svět zničil. Připomněla jsem si, že prodává čas na reklamy, ze kterého se financují filmové dokumenty, a to není lehké, když barometrem amerického vkusu jsou *Charlieho andílci*. Ať si nadává. Mně to platí činži.

Ted' byla Jean na pláži v Tijuáně, procházela se se svým manželem Benem a hovořila o životě, o své rodině, o politice městských sídlišť a o tom, co to znamená stát se v pětačtyřiceti letech starostkou svého domovského města, o Nixonovi i o černoších. Měla toho tolik co říct. Vypadala ohromně. Vysoká blondýna, přitažlivá tím zdravým, statným vzezřením po americkém způsobu. Byla statná, ale zranitelná. Její křivý úsměv prozrazoval křehkost malé holčičky a to jí ve spojení s její vysokou, téměř impozantní postavou dodávalo půvab. Vzpomněla jsem si, jak byla zvědavá na moje záležitosti, na mou kariéru, na to, proč jsem žila s mužem, jehož jsem milovala, bez toho, že bych si ho vzala, na moje potíže, které mě potkaly, když jsem zamířila své kamery na CIA a na FBI. Neměla jsem jí to za zlé. Kdybych já umírala a sdílela své nejintimnější myšlenky a obavy s někým cizím, taky bych zatracené moc toužila po důvěrném sblížení.

Tak jsme se musely sblížit. Napřed byl náš vztah povrchní a příležitostný, pouze pracovní, to bylo vše. Ale když jsme spolu trávily čas debatami, na procházkách, při filmování, při společných jídlech v restauracích, začaly jsme v sobě navzájem nacházet velké zalíbení. Sdílela jsem s Jeaninými nejstaršími přáteli pocit křivdy, že tahle sedmačtyřicetiletá žena, která se právě začala vymaňovat z ovzduší domácí puťky a ze schůzí rodičovského sdružení ve škole, která si vytvářela postavení v tom drsně se zmítajícím světě politiky, musela být postižena touhle hroznou nemocí. Právě když rozkvétala, když ji nejvíc těšil život – rakovina slinivky! Sdílela jsem s jejími nejstaršími přáteli i přesvědčení, že se Jean vyléčí. Že bude žít.

Pozorovala jsem na promítací ploše, jak se Jean s Benem vrací z procházky na kliniku pro svou denní dávku laetrilu. Zatížili svůj dům hypotékou, aby mohli zaplatit cestu za tímhle „alternativním způsobem léčby“. Musela jsem jí slíbit, že tomu budu říkat „alternativní způsob léčby“, a pak přísahat, že se nikdy nezmíním o tom, že jde o laetрил. Divila jsem se proč a jednou mi to konečně vysvětlila. Řekla mi – dělala tu politiku vždycky důsledně – , že kdyby lidi přišli na to, že bere laetрил, mohlo by jí

to politicky uškodit. Když jsem se zatvářila zmateně, vysvětlila mi dál, že fašistická Společnost Johna Birche je přesvědčena, že američtí komunisti chtějí v Americe postavit laetril mimo zákon, aby si tak Sovětský svaz mohl dělat nárok, že jej jako lék proti rakovině objevili oni. Jean nechtěla mít nic společného se žádným pravičáckým bláznovstvím. Chtěla prostě, aby ten lék zabral. Chtěla žít. A tak jsme tomu říkaly „alternativní způsob léčby“.

Bodlo mě u srdce, když jsem si vzpomněla na naše společné dny v Tijuane – v těch Lourdech Severní Ameriky, kde se všechno platí v hotovosti. Ve tvářích postižených pacientů, jejich rodin i jejich drahých se zračil strach smíšený s nadějí, když stáli na laetrilové klinice celé hodiny ve frontě a čekali na svou denní injekci. Nafilmovala jsem tenkrát nápisy nalepené na stěnách – ŠEKY SE NEPŘIJÍMAJÍ, POUZE ZA HOTOVÉ – a teď jsem si vzpomněla na chladný a tvrdý výraz mexických ošetřovatelek, když naháněly lidi jako stádo ovcí do maličkých komůrek, kde se injekce píchaly. Pověsti o zázračně vyléčených se šířily v té frontě jako běsnící požár. Každý slyšel o nějaké dceři, manželovi, manželce či babičce, z Texasu, Arkansasu, Kalifornie nebo Kanady, o někom, kdo už měl na kahaníku a teď byl vyléčený. Proč se to v Americe nemůže provádět legálně? Vždyť cesta do Tijuany je tak drahá! Všichni spolu tiše hovořili, když se fronta sunula k šedivému pultu, kde mrzuté ošetřovatelky vyplňovaly formuláře a kde cinkot automatických pokladen obstarával ponurý doprovod k jejich hlasům. Kupčení s nadějí. Jean mě nechala, abych ji doprovázela a filmovala to, ale ani jednou si nepostěžovala na celý tenhle pouťově okázalý byznys. Vymohla si jenom ten jediný slib: říkej tomu „alternativní způsob léčby“.

Ale vůbec se nevyléčila. Teď byla v izolaci nemocničního pokoje v jednom městečku ve státě Connecticut a nikdo nevěděl, jestli se z toho dostane. Plánovala si, že bude dělat politiku v celonárodním měřítku; snila o práci ve Washingtonu, možná i o ministerském křesle. Tolik se chtěla stát hvězdou, proslavit se mimo své domovské město. Týden za týdnem mi Steve ukazoval, jak nemoc pustoší její tvář, ukazoval mi, že i on vidí, jak je to s ní čím dál tím horší. Já to nikdy neviděla. Každý jiný to v její tváři viděl. Já ne. Drž se, Jeanie, říkala jsem si v duchu. Ráda se v televizi uvidíš. Vydrž to, ale nestrádej! Jestli umře, zabije nám to reklamy. Ale co jestli se to potáhne?

Steve a já jsme kroutili hlavami nad Martinovou televizáckou hantýrkou. Vtipkovali jsme o tom, jak práce v tomhle byznysu může každého proměnit v robota. A pak jsem opustila střížnu, abych zařídila denní záležitosti. Když jsem procházela rozsáhlým komplexem produkce CBS, vzpomněla jsem si, že musím přečíst propagační článek o filmu s Jean. Věděla jsem, že to bude sentimentální k přesycení a ve stylu Edgara Guesta. Že to budu muset předělat, a to znamenalo bitvu s tou vrchní čarodějnící propagačního oddělení. Ale Jean byla dáma, opravdová klasa, a já nechtěla dopustit, aby se tenhle film zvrtl v ubrečený televizní cajdák, ze kterého se chce zvracet. Jean musela vyjít prvotřídně. Pak jsem se musela pokusit přitáhnout Johna O'Connora, televizního kritika z *New York Times*, aby se na film podíval před vysíláním. Pak si měl přijít firemní právník z Black Rocku, ze správních budov CBS, pro mou písemnou svědeckou výpověď. Byla jsem totiž žalovaná o šest miliónů dolarů kvůli filmu, který jsem natočila o jednom „domnělém“ nacistickém válečném zločinci. Někdo tvrdil, že ho můj film vyličil ne jako bývalého a domnělého, a šel po krvi a po dolarech – po mojí krvi a po dolarech společnosti CBS. Od rakoviny k nacistům. Perfektní. Když jsem dorazila do své kanceláře, hodiny ukazovaly čas k obědu. Ignorovala jsem to. Nikdy jsem nešla na oběd ven. Stačilo mi pomyslet na ten dav v ulicích a na hlučné restaurace a začala se mě zmocňovat hlodavá panika, která mi už byla až příliš dobře známá, prostupovala mou mysl i tělo a skoro mě ochromovala. Zalapala jsem po dechu. Káčo! Jsi přece filmařka, právě ses vrátila z natáčení svého filmu v Tijuane. Proč bys měla trnout hrůzou, že máš jít někam na oběd? Nedávalo to žádný smysl. Sáhla jsem do kabelky. Vlastně jsem tam nic nepotřebovala; jen jsem si chtěla být jistá, že je tam všechno, nedotčené a celistvé – peněženka, klíče, plastická lahvička s pilulkami. Všechno bylo se světem v pořádku.

Zapálila jsem si cigaretu a sedla jsem si za svůj psací stůl, který vždycky vypadal, jako by si tam bez dozoru hodinu hrály děti z mateřské školky. Jak jsem někdy vůbec něco našla v téhle spoušti? Police za mnou byly plné knih o narkomanii, o newyorských domovních zákonech, *Kongresových protokolů*, byl tam úplný text O'Neillovy hry *Měsíc pro smolaře*, poslední statistiky o nezaměstnanosti mezi veterány z Vietnamu. To je ale mišmaš, pomyslela jsem si, některých z těchhle knih se musím zbavit. Musím tenhle stůl uklidit. Ne, teď mám moc práce. Zítří.

Do dveří strčila hlavu Fran Laddová. Byla to moje asistentka, důvěrnice a přítelkyně. Čtyřicetiletá bývalá radikálka z Chicaga, nejlepší rešeršerka v naší branži. Od vyděračských domácích k veteránům z Vietnamu, od nacistů k rakovině, my dvě jsme spolu tři roky dělaly filmy s dynamitovou náloží. Byly jsme úplně protikladná dvojice: ona blond, Irčanka, katolička ze středozápadních států; já židovka, tmavá, čtyřicetiletá z Miami Beach na Floridě. Já byla agresivní a společenská, Frannie byla zahlobbaná do sebe, plachá, téměř ostýchavá, ale to jí nebránilo v pronikání do života lidí, těch lidí, o kterých jsme chtěly dělat filmy. Moje hlavní výtku proti ní byla, že si zapalovala jednu cigaretu od druhé a vykouřila jich denně tři balíčky. Chtěla jsem, aby toho nechala. Já kouřila taky, ale takhle ne. Obě jsme milovaly svou práci a ta naše rozdílnost nám byla jenom stálým zdrojem smíchu a zábavy. Byly jsme prostě tým, jako Laurel a Hardy.

„Konečně dorazila ta tvoje Emka,“ oznámila se smíchem, když vešla do kanceláře. „A vzala jsem ti heroje a pivo z Rocková bufetu.“ Jednou rukou mi podávala obrovský herojský sendvič a druhou lesknoucí se sošku.

Vyprskla jsem smíchem. Herojové a sochy – kdo by tomuhle věřil?

„Ten právník přijde později a volal tě Erik,“ řekla Fran. „Sejde se s tebou v osm u Suča, a v sobotu večer má soud, takže se nesmíš v práci zdržet. A Jean pořád ještě nepromluvila, ale Ben říká, že odpočívá klidně. Já teď musím běžet něco nakoupit. Vážně odtud nechceš vypadnout? Nech ten sendvič a pojď se mnou, Barbaro!“

Vystrnadila jsem ji jedním z těch svých pohledů, které říkaly: Víš přece, že nechodím obědvat ven. Ušklíbla se a zamířila k výtahu. Rozbalila jsem heroje, ukousla si a zadívala se na svou novou Emku, která přišla opožděně od rytce. Byla to cena za můj loňský dokumentární film a vyrytá ozdobná písmena mi vyvstala v zorném poli: BARBAŘE GORDONOVÉ, NEJLEPŠÍ SCENÁRISTCE CBS ZA FILM SUPERDOMÁCÍ. Vzpomněla jsem si se smíchem na jednoho dokumentaristu, který získal tolik Emek, že si jednu přidělal na kapotu svého volkswagenu, aby vypadal jako mercedeska. Tahle byla moje třetí, ale pořád ještě mě těšilo vyhrávat.

Když byli všichni pryč na obědě, v kanceláři se rozhostilo slastné ticho. To jsem milovala. Jinak tu byl ohlušující rámus, ale ten jsem milovala taky. Bzučení promítacích stolů, proud přicházejících a odcházejících poslíčků, hlasy zvukových záznamů při míchačkách, drnění telefonů, ruch televizního pracovního života – života, který jsem obdivovala a jehož jsem

chtěla být účastná už jako mladá holka. Hleděla jsem na tu sošku, zapomněla jsem na sendvič a vzpomínala na svůj příchod ke společnosti NBC v jednadvaceti letech, kdy jsem přišla patřičně oblečená v konzervativním kostýmu, v punčochách, s vysokými podpatky, s perlovým náhrdelníkem – prostě ve starém stylu. Absolventka Barnardovy koleje, s hlavou plnou filozofie, ekonomie, historie, psychologie i anglické literatury – a honem jsem se vrhla, jako všechny ostatní chytré mladé dívky, do školy pro stenotypistky, abych dostala tu práci v televizi, po které jsem vždycky toužila. Nebylo tu žádné ženské hnutí, které by mi povědělo, že stát se sekretářkou není ten jediný způsob. V tehdejší době to byl jediný způsob. Vařila jsem kafe, brala diktáty, psala nudné dopisy na elektrickém stroji celé tři roky a nenáviděla z toho každý moment. Zřídka jsem ve výtahu letmo zahlédla Cheta Huntleye a to bylo tak nejvíc, čeho jsem z magického kouzla televize mohla dosáhnout.

A potom to pomalu začalo. Někdo mi dal příležitost, abych se stala rešeršérkou, pak asistentkou produkce, potom scenáristkou dopoledních programů a pak samostatnou autorkou a producentkou dokumentárních filmů. Byl to usilovný zápas, ale já byla bystrá, rychle jsem se učila a konečně jsem to dokázala. Myslela jsem na filmy, za něž jsem Emku nikdy nedostala – na filmy, které jsem měla radši než *Superdomáciho*: na medailon Daltona Trumba, který mi na vrcholu Nixonovy éry pověděl o své vlastní zkušenosti s tím člověkem a o tom, jak ho zničilo zařazení na černou listinu v padesátých letech; na Sterlinga Haydena, který vyprávěl o chlastu, o spisování, o tom, co to je být hercem. Nějak jsem se dokázala s těmihle lidmi ztotožnit. Utrpěli v životě ošklivé rány, ale přežili to.

Od NBC, National Broadcasting Company, jsem přešla ke společnosti Public Broadcasting System, kde jsem pracovala na filmu o FBI a o jejich užívání *agentů provokatérů* k proniknutí do Nové levice. V roce 1969 byly každé negativní slovo nebo dokonce každá otázka té ctihodné instituci FBI pokládány za podvrtné. Film byl zcenzurován a já jsem se octla uprostřed demoralizující bitvy, aby se dostal do vysílání. K mému střetnutí s CIA došlo o rok později, když jsem natáčela příběh Victora Marchettiho, bývalého agenta CIA, jestřába, který se stal holubicí a snažil se vypovídat proti téhle agentuře. Vzala jsem filmový štáb do McLeanu ve Virginii, abych získala snímky sídla agentury – jenom šoty zvenčí, z veřejné silnice, s emblémem CIA na budově. Přišla na nás skupina agentů a přes mou

novinářskou legitimaci prohlásili, že náš filmový štáb i mne pokládají za cizí špióny. Odjeli jsme, ale měli jsme je pak v patách po pensylvánských a newjerseyských dálnicích celou cestu až zpátky do New Yorku. Smála jsem se celou tu jízdu, měla jsem ráda drama. Ale tu noc mě strašila noční můra a třásla jsem se při pomýšlení na to, co se stalo – a pak mě roztrásl vztek, když jsem si uvědomila, že z mých daní jsou placeni ti bubáci, kteří si hrajou na honěnou s filmařkou z veřejné televize.

Byla to dlouhá cesta od perel a vaření kafe k honičce s CIA. A potom jsem přešla k CBS, kde jsem si pro své filmy mohla sama vybrat náměty, napsat je a natočit. Byla jsem šťastná žena, šťastná tím, že jsem mohla své politické názory, své vášnivé zaujetí prvním doplňkem k ústavě, který nám zaručuje svobodu projevu, spojit se svým soukromým já, se svou životní dráhou. Byla jsem šťastná v práci, při které se člověk nemusí kurvit. Ale jestliže jsem byla tak šťastná, proč se mě zmocňovala ta plíživá hrůza pokaždé, když jsem se pokoušela vyjít si někam ven na oběd? Vykašli se na to, to se poddá, říkala jsem si. Pilulky pomůžou, Erik to chápe, doktor Allen říká, že je to jen běžný pocit úzkosti. Mám skvělou práci, skvělého muže – a běžný pocit úzkosti. Kdo ho nemá? Jenom prostě nechci, aby mě tenhle pocit provázel celý život.

Zavolala jsem domů. Služba nepřítomných odpověděla: „Nic pro vás, slečno Gordonová.“ K čertu, pomyslela jsem si, přece se to dá vyjádřit líp. Budu si muset s tou službou promluvit o nové pásce. Volala jsem domů v době oběda každý den. Kdekdo na světě věděl, že nejsem v době oběda nikdy doma. Proč jsem vlastně vůbec volala?

Můj šéf, Alan Newman, zřídka kdy unikl pozvání na oběd. Byla jsem proto překvapená, když jsem uviděla jeho růžovou chlapeckou tvář ve dveřích své kanceláře. Byl u vytržení nad tím, že v CBS se rozhodli zrušit reklamy, jestli Jeanie zemře před vysíláním. „Báječně,“ to byla celá odpověď, na jakou jsem se zmohla. Opravdu, svědčilo to o dobrém vkusu projevit respekt k Jean či ke smrti či k životu jediným způsobem, jaký dokázali. A v tomhle případě respekt znamenal přijít o peníze. Ale Jeanie přece neholdlala umřít.

Dojedla jsem sendvič a strávila zbytek odpoledne ve střížně se Stevem. Udělali jsme spolu už patnáct filmů. Náš vztah byl jako manželství. Já znala jeho ženu Ellen, on obědvával s Erikem. Věděla jsem, kolik musí splácet na hypotéku, jaké má problémy s parkováním, kolik má v sobě

cholesterolu, jaký druh doutníků kouří. On věděl, kdy chodím spát, jak piju kafe, kdy mám menstruaci. Dobrý vztah mezi filmovým tvůrcem a střihačem je něco zvláštního a úplně báječného; i naše neshody – a měli jsme hodně naprosto rozdílných názorů, které vedly k hádkám – byly zdravé, a nikoli neurotické. Vždycky jsme věděli, oč nám v těch sporech jde. A bavili jsme se vzájemně historkami a vtipy, které nás rozptylovaly při někdy jednotvárné mechanické práci na filmu: v nekonečných hodinách netvůřícího přetáčení filmových pásů, jejich stříhání, znovu slepování a označování.

To, co jsem na Stevovi milovala nejvíc, nebyl jeho ohromný talent a citlivost, nýbrž jeho nádherně trpká ironie, jeho smysl pro humor tak suchý jako Sahara. Probírali jsme spolu svoje kolegy, svoje vlastní ztřeštěné životy, svoje rodiče, a Steve mě rozesmával, když mi připomněl, jak mu jednou řekla jeho matka: „Prosím tě, sežeň mi lístky na *Kluky v kapele*. Miluju muzikály.“ Steve protestoval, řekl jí, že to pro ni není, ale ona trvala na svém. A samozřejmě, druhý den potom, co to viděla, mu zavolala a pohoršené mu vyčetla: „Jak jsi mě mohl poslat na takovou sprostárnu?“ A pak ten hřejivý úsměv, zabafání z doutníku a zpátky k promítacímu stolu a k filmu.

Bylo po sedmé hodině, když jsme se konečně rozhodli, že toho pro dnešek bylo dost. „Máš nějaký program?“ zeptal se Steve. „Co abys se mnou sdílela moje zažívací potíže v bufetu?“

„Mám rande s Erikem u Suča.“

„Ach tak,“ řekl. „Všechno je oukej?“

„Všechno je fajn,“ odpověděla jsem, trochu otrávená tou otázkou. „Pozdravuj ode mě Ellen.“

A všechno bylo opravdu fajn. Šla jsem na rande se svou láskou.

Sučova restaurace, náš oblíbený japonský podnik, byla malá, tichá, skoro povzneseně míruplná. Kvůli mému bláznivému rozvrhu hodin jsme si tam s Erikem dopřávali syrovou rybu, pěnivé japonské pivo a sukijaki několikrát do týdne. Cestou k restauraci jsem si uvědomila, že necítím žádnou úzkost, žádný strach. Proč? Tuhle otázku jsem si kladla. Co způsobuje ten rozdíl mezi večeří a obědem? Erik, samozřejmě. Usmála jsem se, cítila jsem se báječně. Těšila jsem se, jak se budeme společně sytit jídlem a jeden druhým, jak budeme sdílet podrobnosti své práce, jak se pro-

lneme, jak naše oddělené světy splynou v jednotu, ke které docházelo na konci každého dne. Jak jsem ho milovala!

Erik Bauer třeba nebyl dokonalý, myslela jsem si, ale pro mě znamenal přijatelnou představu dokonalosti. Měřil skoro metr osmdesát, měl husté černé vlasy, na spáncích lehce prošedivělé, jemný úsměv, ve svých padesáti letech to byla báječná směs muže a chlapce. Vždycky nosil plátěné studentské kalhoty a sportovní tvídová saka, a jak jsem si říkala, vypadal poctivě, přímočaře a neafektovaně. Žili jsme spolu pět let, pět šťastných, rušných a plných let. Sdíleli jsme spolu všechno a já si myslela, že to tak má být. Byl můj partner při tenisu, nejlepší přítel a milenec. Ale moje záchvaty úzkosti po našem setkání vzrůstaly. Proč jsem na vrcholu své kariéry, při životě s mužem, jehož jsem milovala a který mě zbožňoval, měla mít pocit úzkosti?

Musela jsem připustit, že Erik pro mě byl často záhadou. Byl dvakrát ženatý a měl jedno dítě, holčičku skoro desetiletou. Hleděla jsem na jeho manželství jako na pokusy vytvořit jakýsi rodinný svět, který sám nikdy nezažil. Ale jeho ex-manželky byly velice divné bytosti, jak je popisoval, skoro chorobné. Ta první ho prostě bez důvodu opustila, jak říkal. A ta druhá, matka té desetileté holčičky, mu nechtěla dovolit návštěvy jeho vlastního dítěte. Obě manželství zřejmě dopadla katastrofálně.

Byla tu i další záhada. Byl bez přátel. Po všechny ty roky, co jsme spolu žili, mu nikdo nezavolał, ani to „Jak se máš?“ nebo „Sejděme se někde na kafe.“ Bylo to, jako by byl sám na téhle planetě, jako by nikdy nepracoval, nikdy nebyl ženatý, jako by se právě narodil. Jednou večer, pár měsíců po tom, co se nastěhoval do mého bytu, jsem ho zastihla, jak v ložnici vzlyká. „Co je ti?“ zeptala jsem se, udivená tím, co se mu proboha stalo.

„Kdyby nebylo tebe,“ řekl mi v slzách, „kdyby nebylo tebe, celý můj svět by se mi rozpadl. Nikomu na mně nezáleží, nikomu než tobě.“

Ujistila jsem ho, jak moc ho miluju, jak moc ho miluje každý. Dělal mi ohromnou radost seznamovat Erika se svými přáteli ze zaměstnání, z tenisu, z léta, ze zimy a zvláště s těmi celoročními. Zdálo se, že ho to těší a že si váží toho, jak jsou mu tyhle vytvořené vztahy dostupné, a věděla jsem, že ho moji přátelé mají rádi. No co, měl dvě bláznivé ex-manželky a jednou večer brečel. Kdo je dokonalý?

Já tedy ne. Se svou minulostí jsem se neměla co chlubit. Byla jsem jednou vdaná, před lety. Stan – tak se jmenoval můj manžel. Jak a proč

k *tomuhle* došlo? Potom jsem se zamilovala do jednoho ženatého muže. Víím, že ve mně bylo něco extravagantního, co mě přitahovalo k těmhle nepoužitelným typům. Och, byl použitelný až po určitou mez – použitelný pro příležitostné večery, obědy, výlety, dokonce pro nějaký týden na nějakém odlehlém místě. Ale ve všech důležitých dobách, jako jsou Vánoce a narozeniny a neděle, jsem vždycky skončila sama. Stejně tak bylo něco extravagantního ve způsobu, jakým jsem reagovala na ztrátu lásky, na konec nějaké milostné aféry. Vždycky mě to poničilo víc než kohokoli jiného z mých známých. Trvalo mi delší čas, než jsem se sebrala a dala se zase dohromady.

Všechno jsem prožívala moc intenzívně. Když jsem plápolala pro tu svou bláznivou, vášnivou, usazenou romanci s tím svým ženatým mužským, říkala jsem si, že ta obrovská radost, ta extáze, to potěšení okamžiků, kdy jsme spolu, vyváží ztrátu společného žití, bytí a sdílení. Ale něco ve mně vždycky vědělo, že pokradmé milování se stínem strachu není tak dobré jako to napořád. Přesto jsem strávila šest let života hluboce pohroužená do vztahu s tímhle mužem. Slíbil mi, že se vezmeme. Nikdy se to nestalo.

S Erikem to bylo jiné. Naše láska skutečně byla ta napořád. V našem vztahu nebylo nic pokradmého. Chtěl si mě vzít. Ale po čtyřech strašných letech manželství se Stanem mě manželství opravdu nezajímalo. To, co je mezi Erikem a mnou, je lepší než manželství, říkala jsem si. Je v tom všechno odevzdání, všechno sdílení a všechna láska, a nic z té hrozné závaznosti a povinnosti a poslušnosti.

Když jsem vcházela k Sučovi, zasmála jsem se při vzpomínce na reakci své matky, když jsem ji tam vzala před několika měsíci. „Jak se mohli lidi, kteří servírují takhle elegantně jídlo a s takovým vkusem to tady vyzdobili, chovat tak barbarsky za druhé světové války?“

Neudělala jsem na ni dojem svou odpovědí: „Vzpomeň si na My Lai.“

Erik ke mně vzlédl se širokým úsměvem. „Četla jsi dnes *Hlas naší čtvrti*?“

Zavrtěla jsem hlavou. Ne. „Neměla jsem čas,“ řekla jsem mu, když jsem si svlékala plášť.

„V pokračující milostné aféře Nata Hentoffa s prvním doplňkem k ústavě jsi pořád ještě jeho první dvorní dáma, jeho oblíbená odhalovačka svinstva.“